

קנין סודר

שולחן ערוך חושן משפט סימן קצ"ה

מקור הקניין

○ תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה
לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו.
גאולה - זו מכירה, וכן הוא אומר לא יגאל.
תמורה - זו חליפין, וכן הוא אומר לא יחליפנו
ולא ימיר אותו, לקים כל דבר שלף איש נעלו
ונתן לרעהו. - מי נתן למי? - בועז נתן לגואל.
רבי יהודה אומר: גואל נתן לבועז.

כליו של קונה או של מקנה

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א

במה קונין? רב אמר: בכליו של קונה, דניחא ליה לקונה דלהוי מקנה קונה, כי היכי דלגמר ולקני ליה. ולוי אמר: בכליו של מקנה ... בההיא הנאה דקא מקבל מיניה - גמר ואקני ליה.

חזינן דאופן פעילות קנין סודר הוא משום גמירות דעת. (1)

לפי לוי הקנין הוא בההיא הנאה, ולא דומה לקידושין (2)

דבעינן אדם חשוב משום דשם בעינן שוה פרוטה מה שאין כן בקנין סודר שמהני אף בפחות משוה פרוטה.

הלכה כליו של קונה, וצריך לפרש

- בקנין כיצד, א) {א} יתן הקונה למקנה א) כלי כל שהוא ב) ויאמר לו: קנה זה חלף הקרקע או המטלטל שמכרת או שנתת לי. (ג) ואין נוהגין שיאמר לו הקונה כן, כי מסתמא אדעתא דהכי הוא נותן לו).
- לפי זה הרב צריך להגיד לחתן שיקנה הסודר ותחת זה מתחייב בשעבוד הכתובה לספרדים, ואולי בזמנינו אפי' האשכנזים ותלוי בכל מקרה.
- יש לחקור אם מה שצריך לפרש לפי דעת השו"ע הוא רק גילוי מילתא בעלמא או הוא חלק ממעשה הקנין שגורם גמ"ד.

סודר של מי נותנים

○ סעיף ג

הקנה אחד כלי למוכר, כדי שיקנה הלוקח אותו
הממכר, זכה הלוקח, אפי' הקנהו שלא בפני
הקונה, ואף על פי שהקנה לו הכלי על מנת
להחזירו, נקנה המקח.

הגה: ולכך הורגלו לעשות הקנין בסודר של
עדים, אפילו בפני הקונה, לפי שרוב הקניינים הן
שלא בפני הקונה

**למעשה יכול להיות הסודר של כל
אדם שלא יהיה החתן, רק שיכוונו
להקנות לו.**

קנין בכלי שאינו מדעת הבעלים

סעיף ד

ואין מקנין בכלי אלא מדעת בעליו (ב"י בשם עיטור ור' ירוחם והרא"ש והר"ן ספ"ד דנדרים ונ"י פ"ק דמציעא); ולכן מי שלקח סודר חבירו בלא דעתו ומקנה בו, אין קנין (תשובת רשב"א אלף י"ט ותשובת רמב"ן סי' ק"א).

מהות הכלי

סעיף ב

אין קונים אלא בכלי, ואף על פי שאין בו שוה פרוטה, ובלבד שיהא עשוי מדבר חשוב, לאפוקי כלי העשוי מגללי בקר) (טור). ואין קונים בדבר שאסור בהנאה, ולא בפירות, ולא במטבע. בהמה מקרי כלי, וקונין בה, אבל שאר מטלטלין שאינן כלי, אין קונין בהם (טור). מטבע שנפסל לגמרי, הוי ככלי וקונין בהם (טור סימן ר"ג). ואין קונין בכליו של מקנה.

מה עוד...

- לא קונים בפרחים [ערוך השלחן]
- אפשר דלא קונים בכלי חד פעמי כיון שאינו חשוב [אמת ליעקב].

החזקת הסודר

○ סעיף ד דעת השו"ע

○ אף על פי שלא תפס המקנה כל הכלי,

אלא מקצתו, ונשאר קצתו ביד הקונה,

קנה בו; והוא שיאחוז ממנו שיעור כלי,

שהוא שיעור ג' אצבעות. ואם אחז פחות

מג' אצבעות, צריך שיאחוזו בענין שיהא

יכול לנתק כל הכלי ולהביאו אצלו.

דעת הרמ"א

**וי"א דאין קנין בפחות מג', ולא
מהני מה שיכול לנתק מהמחזיק
הסודר**

שיעור ג' על ג' אצבעות

לפי ר' חיים נאה אצבע = 2 ס"מ, ג' על

ג' = 6x6 ס"מ

לפי החזו"א = 2.4 ס"מ, ג' על ג' =

7.2 x 7.2 ס"מ

צריך הגבהה

**יש מחלוקת אם צריך להגביה ג'
טפחים או רק טפח ולהלכה סגי בטפח,
משום שזה סתם ויש בשו"ע והלכה
כסתם.**

